

quasi lignum quod transplantatur super aquas, quod ad humorem mittit radices suas; et non timebit cum venerasti. Et erit folium ejus viride, et in tempore siccitatis non erit sollicitum, neque aliquando desinet facere fructum. Primum est cor omnium, et inscrutabile, quis cognoscet illud? Ego Dominus scrutans cor, et probans renes. Si ergo nos clarum apud Deum, et eximius virtutibus conspicuum hominem superbè despexerimus, ei ex corporis vili specie, aut generis ignobiliter angustum animum esse statuerimus, nonne ab universorum Regis dissidente compremierum, nec parvapace obnoxii erimus, quod magnum est quandoque dicentes parvum, et lucem tenebras ponentes, et quod dulce est amarus statuentes? Servandi sunt itaque sanctis sui honores, et interna potius nobilitate, quam carnis rationibus sunt aestimandi. Sed inter nos plurimi eum qui objectus sit in hoc mundo, licet virtutibus conspicuus sit, nullo labore et gloria dignum dacunt, sed solam opum copiam, et corruptibilem ac brevi peritura gloriam aquis nequam oculis resipientes, minimè curant an recte, an perperam judicent.

Vers. 44. — *Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum.* S. August. tract. 26 in Joannem: « *Judei contra verba Iesu murmurantes, à pane de celo longè erant, nec esurire noverant. Fauces cordis languidae habebant, auribus aperitis surdi erant, videbant et ceci stabant. Panis quippe iste interioris hominis queritur esurienti. Unde alio loco dicit: Beati qui esuriant et sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur. Justitiam verò nobis esse Christum, Paulus Apostolus docet.... Quid ergo talibus murmurantibus respondit Jesus? Nolite murmurare ad invicem. Tanguam dicens: Scio quare non esuriantur, et istum panum non intelligatis, neque queratis. Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum.* MAGNA GRATIA COMMENDATIO. *Nemo venit nisi trahatur. Quem trahat, et quem non trahat, quare illum trahat et illum non trahat, noli velle iudicare, si non vis errare..... Nondum traheris, ora ut traharis.* » Ne vero cogiles te invito trahi: *Traditur animus et amore.* Nec timere debemus ne dicatur nobis: *Quomodo voluntate credo, si trahor? Ego dico: Parvum est voluntate, etiam volupitate traheris. Quid est trahi volupitate? Delectare in Domino, et dabit tibi petitione cordis tui, Psal. 56. Est quedam volupta cordis, cui panis dulcis est ille celestis. Porro si potest dicere licuit: *Trahit sua quenque voluptus, et non necessitas, sed voluptas; non obligatio, sed delectatio; quanto fortius nos dicere debemus trahi hominem ad Christum, qui delectatur veritate, delectatur beatitudine, delectatur iustitia, delectatur semper vita, quod totum Christus est....? Da amantem, et sentit quod dico.* » S. August., ibid. Trahit nos post te, Domine Iesu, eurremus in odore unguentorum tuorum. Nostras etiam rebellies ad te compelle propria voluntates.*

Vers. 45. — *Est scriptum in prophetis: Erunt omnes dociles Dei. Omnis qui audiuit à Patre, et didicit, venit ad me. Qui veniunt ad me per fidem, à Patre docentur.*

*Non mirum quod me non agnoscatis, quia non auditis à Patre. Omnes homines ad regnum Dei per aeternam prædestinationem pertinentes dociti erunt à Deo, non ab hominibus audient. Et si ab hominibus audient, tamen quod intelligent, intus datur, intus coruscat, intus reveratur.... Exterior cultor arboris, interior est Creator. Qui plantat, et qui rigat, extrinssecis operatur; hoc facimus nos. Sed neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus; hoc est, erunt omnes dociles Dei. Qui omnes? Omnis qui audiuit à Patre, et didicit, venit ad me. Videamus quomodo trahit Pater: docendo delectat, non necessitatem imponendo.... Diceat trahi ad Filium à Patre, doceat to Pater, audi Verbum eis, quod erat in principio apud Deum, et Deus erat Verbum. Quomodo homines in carne constituti audiant tale Verbum? Quia Verbum caro factum est, et habitat in nobis. Qui ergo à Christo audiunt, à Patre audiunt. Non quia Patrem vidi quicquam, nisi quia est à Deo, hic vidit Patrem. Ego novi Patrem, ab illo sum; sed quomodo verbum ab illo cuius est verbum; non quod sonat et transit, sed quod manet cum docente, et trahit audientem. Loquere, Domine Iesu, quia audiit servus tuus; inquit fac ut te audiam, aures interioris hominis aperi. Fecit nos obsurdescam ad vocem interioriem gratiae tue. Da ut ex illorum sum numeru, de quibus per prophetam dictum est: *Erunt omnes dociles Dei;* » S. August., tract. 26 in Joan., n. 7, 8, 9.*

Vers. 48, 49. — *Ego sum panis vita. Patres vestri manducaverunt manna in deserto, et mortui sunt. Hic est panis de celo descendens; ut si quis ex ipso manducaret, non morietur. Panis mortuus, et inanimis Iudeos à morte cum anima, tunc corporis servare non poterat. Qualis lex, talis cibus, mortuus, typicus, inutilis ad verum justitiam, que est anima vita. Solus Jesus est panis vita, non in aere formatus, et angelorum ministerio in terram effusus, ut Iudaicum populum ad tempus servaret à morte corporis; sed in celo natus, missus ad homines per incarnationem, semper vivens, semper vivificus; vitam fidei et charitatis in membra sua semper diffundens in terra deserta, in loco horroris et vastae solitudinis; semper vita immortalis principium in sanctis, qui eo nutruntur sine fastidio, sine rei alterius desiderio. Patres vestri manducaverunt Manna, et mortui sunt. Hic est panis de celo descendens, etc. Hunc panem significavit Manna. Hic panis vita aeterna est, pignus future glorie. Hunc ex altari sancto, ex mensa Domini accipimus: Sed aliud est sacramentum, aliud virtus sacramenti. Quam multi de altari accipiunt, et moriuntur, et accipiendo moriuntur! » Unde dicit Apostolus: *Judicavit sibi manducare et bibi.* Non enim buccella Dominicana venenum fuit Iudea. Et tamen accepit, et cum accepit, in eum inimicos intravit: non quia malum accepit, sed quia bonum male accepit. Videamus ergo, fratres, et non celestem spiritualiter manducare, innocentiam ad altare apparet. Peccata etis sunt quotidiana, unde non sint mortifera. » S. August., tract. 26 in Joan.,*

n. 11. Antequam ad altare accedatis, attendite quid dicatis: *Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitibus nostris.* Dimititis, dimittetur tibi. Securus accede; panis est, non venenum. Sed vide si dimittis; nam si non dimittis, mentiris, et ei mentiris, quem non fallis. Mentiri Deo potes, Deum fallere non potes. Novit ille quid agat. Intus te videt, intus te examinat, intus inspicit, intus iudicat, intus autem damnat, aut coronat.

Vers. 52. — *Si quis manducaverit ex hoc pane, viveret in eternum; et panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi viâ. Christus corpus suum in altari crucis pro vita omnium immolavit, et per ipsum rursus in nobis vitam inserit.* « Postquam enī, inquit S. Cyrillus, lib. 4, vivificum illud Dei Verbum in carne inhabitat, in suum bonum eam, hoc est, ad vitam reformatum, et omnino ei ineffabilis unionis modo conjunctum, vivificare reddit, non secūdus ac ipsum est secundum naturam. Proinde Christi corpus vivificat eos qui sunt eius participes; non sacramentaliter solim, sed et spiritualiter; qui scilicet Eucharistiam dignè suscipiant, et qui fide et charitate fint corpus Christi. » Nōrunt Fideles corpus Christi, sīt S. August., tract. 26 in Joannem, sī corpus Christi esse non negligant. Fiant corpus Christi, si volunt vivere de Spiritu Christi. De Spiritu Christi non vivit nisi corpus Christi. Unde apostolus exponens nobis hunc panem: *Unus panis,* inquit, *unum corpus multi sumus,* 1 Cor. 10, 17. O sacramentum pietatis, o signum unitatis, o vinculum charitatis! *Qui vult vivere, habet ab ipso vivat, habet undivit. Accedit, credit, incorporetur, et vivificetur.* Non abhorreat à compage membrorum, non si putre membris quod resēcari mereatur, non si distortum de quo erubescatur: sit pulchrum, sit aptum, sit sanum: habet real corpori, vivat Deo de Deo.

*Et panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi viâ. Ut autem non solim per dilectionem, sīt S. Joannes Chrysostomus, hom. 45, in Joan., sed reipsa in illam carnem convertatur, per cibum id efficiatur, quem nobis largitus est. Cum enim suum in nos amorem indicare vellet, per corpus suum se nobis commiscuit, et in unum nobiscum redigit, ut corpus cum capite uniretur. » Hoc enim anantium maximè est. Hoc enim significat de servis, a quibus ita eximè amabatur, ut ejus carnis admiserit se peropratent: *Si non dixerint viri tabernacula mei: Quis det de carnisibus eis ut satienerit?* Job. 51, 51. Quod Christus fecit at majori nos charitate adstringeret, et ut suum in nos ostenderet desiderium, non se tantum videri permittens desiderantibus, sed et tangi, et manducari, et desiderio suo omnes impleri. Ab illa igitur mensa tanquam leones ignem spirantes surgamus diabolο formidolosi, et caput nostrum intelligamus, et quam in nos pre se tuliit charitatem. Parentes sepemperno liberos suos alios dederunt, ego autem longè aliter, mēā carne alio, me vobis exhibeo, omnibus favo, omnibus optimam de futuri spem praebeo. Qui in hac vita ita nobis exhibet, multò magis in futurā. Vester ego frater esse volui, et communicavi car-*

nam propter vos et sanguinem: et per que vobis conjunctus sum, ex rursus vobis exhibui. Hic sanguis perficit ut imago in nobis regnū floreat. Hic sanguis pulchritudinem atque nobilitatem animæ, quam semper irrigat et nutrit, languescere non sinit. Hic mysticus sanguis demones procul pellit, angelos et angelorum Dominum ad nos allicit... Hic est quo Christus emit, quo universam ornavit Ecclesiam. Ut enim homo servos auro emit et ornat, ita eos sanguine suum Christus. Qui hujus sanguinis sunt participes, ipsam regiam Christi stolam induit, spiritibus armis muniti, imò ipsum induit sunt regem. Sed sicut magnum est admirabile, ita si pure accesseris, ad salutem accessisti: si pravā conscientiā, ad penam et supplicium. « Qui enim manducat et bibit indigne, iudicium sibi manducat et bibit. » Nam si qui regiam purpuram coquinuntur, haud scimus quoniam qui scindunt, puniuntur: quid mirum si qui inmundā conscientiā corpus Christi accipiant, idem supplicium subeant, quid qui cum clavis crucis afficerint? »

Vers. 53. — *Litigabant ergo Judei ad invicem, dicentes: Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum? Dei verbo et promissione sine hesitatione credendum est, Qui mysteria ratione curiosè scrutatur, eorum fidem et fructum amittit. Vox ista, quomodo, Dei omnipotētia et sapientia injuria est. Agnoscamus Deum posse, quod nos fateamur investigare et comprehendere non posse. Litiganti Judeo, et dicens: Quomodo potest? etc., reponit S. Cyrillus, lib. 4 in Joan.: « Quomodo egressus es ex Ægypto? Quomodo in serpentem versus est virga Mosaicæ? Quomodo lepræ manus infecta est, et in pristinum statum rursus rediit? Quomodo in sanguinis naturam versa est aqua? Quomodo per medium mare sicco pede transisti? Quomodo amara illa aqua de Merri per lignum versa est in dulcem? Quomodo stetit? Quomodo Jerichonitis inexpugnables muri corrueunt? »*

Vers. 54. — *Dixi ergo eis Jesus: Amen, amen dico vobis; nisi manducaveritis carnem Filii hominis, et bibitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam: etc. « Quia vivifica facta est caro Salvatoris, sīt S. Cyrillus, lib. 4 in Joan., utpote Vita secundum naturam, Verbo nimirū Deo unita; cum illam degustabimus, tunc vitam habebimus in nobis, ei quoque simul uniti, quemadmodum ipsa Verbo inhabitant. Hanc enim ob causam eiam in suscitandis mortuis, non verbis tantum et nuto Deo convenientis Salvatorem operatum esse cooperimus, sed carnem suam quasi cooperativem ad hoc potissimum adhibuisse, ut ostenderet illam carnem in Eucharistia manducabimus? In sumum enim ipsius bonum, hoc est, immortalitatem, nos qui participes ejus fuerimus, omnino transformabimur. Id verò veteribus figuris in Mosaicæ

lege adumbratum est. Cum enim Israelites in Egypto agnum immolassent, ac degustalis illius caribus, saugine potes illinivissent, eos ut sanctificatos extermimator angelus prateribat. Quādū magis à morte aeternā servabimur, si verū Agni pro salute nostrā immolati, scilicet Christi Iesu carnem sacer-anciam manducaverimus? Et ego resuscitabo eum in novissimo die. Caro enim mea verē est cibus, etc. Hinc sanctus Irenaeus contra hereticos resurrectionem carnis negantes: «Quomodo, inquit, lib. 5, c. 2, carnem negant capaces esse donationis Dei, qui est vita aeterna, quae sanguine et corpore Christi natatur, et es membris ejus?» No igitur putarent audires Christiani Jesu sic in mandatione carnis sue promitti vitam aeternam, ut qui eam sumerent, iam nec corpora morerentur; huic cogitationi dignatus est occurrere. Nam cū dixisset: «Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam; continuo subject: «Et ego resuscitabo eum in novissimo die, ut habeat interius secundum spiritum vitam aeternam in requie, quæ sanctorum spiritus suscipit: quod autem ad corpus attinet, nec ejus vita aeternā fraudetur, sed in resurrectione mortuorum, novissimo die. Caro enim mea verē est cibus, et sanguis mens verē est potus.» Cū enim cibo et potu id appetant homines, ut non esuriant, neque sitiāt, hoc veraciter non prestari iste cibus et potus, qui eos a quibus sumuntur, immortales et incorrumpibles facit; » S. August. «Cibus se semet est immortalis.» S. Cyrilus.

Vers. 57. — Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in illo. Qui dignū manducat et bibit, Christo per charitatem intime conjungit, et unione quadam modo naturali commiscetur, sicut corporalis, ac in illo vicissim manet, crescit Christus, mystico modo nos ī se mutans. «Hoc est ergo manducare illam escam, » sit. S. Aug., tract. 26 in Joan., et illum bibere potum, in Christo manere, et illum manentem in se habere. Ac per hoc qui non manet in Christo, et in quo non manet Christus, procul dubio nec manducat (spiritualiter) carnem ejus, ne bibit ejus sanguinem, eliamis tanta rei sacramentum ad iudicium sibi manducet et bibat: quia immundus presumptus ad Christi accedere sacramenta, quæ aliquis non dignè sumit, nisi qui mundus est; de quibus dicitur Matth. 5: Beati munda corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Ad sacram igitur corporis Christi communionem nos ut par est preparamus. Sic vivamus, ut quotidiū mereamur accipere. Unus sit nobis dñm̄ h̄c eccl̄a propter pecata nostra privari.

Vers. 58. — Scit misit me vivens Pater, et ego vivo propter Patrem, et qui manducat me, et ipse vivet propter me. Pater Filium ab aeterno generans, communicat illi vitam suam in temporum plenitudine Filium militans per incarnationem, eandem illam vitam divinam humanæ Christi nature communicit; qui illam ex Patre, in Patre, et propter Patrem recipit. Sic fidelis quisque corpus et sanguinem Christi Jesu sumens, divinæ nature et vita fit particeps; ut verē dicere

possit: Vivo ego, jam non ego; vivit verē in me Christus. Vivit in Christo, per Christum, et in Christo. Scit misit me vivens Pater, etc., ac si diceret: Utego vivam propter Patrem, » sit S. August., tract. 26, in Joan., id est, ad illum tanquam ad majorem referam vitam meam, exoianatio mea fecit, in quā me misit: ut autem quisque vival propter me, participatio facta quā manducat me. Ego itaque humiliatus vivo propter Patrem, ille eructus vivit propter me. »

Vers. 59. — Hic est panis, qui de celo descendit. Non sicut manducaverunt Patres vestri manna, et mortui sunt. Qui manducat hunc panem, vivot in aeternum. Eucharistia manna est Christianorum in deserto hujus mundi. Vnde illi qui illam sumere negligit, et ad illum dignū sumendum esse moribus Christianis dignus non disponit. «Si vita aeternā amore flagramus, » sit S. Cyrilus, l. 4 in Joan., c. 2, si largitorum immortalitatis in nobis habere cupimus, caveamus ne laqueum nos diabolus insinuerit fraudulentus stetit, dannosam nempe religiom ac metum. At enim scriptum est, inquit: Qui manducat et bibit indigne, judicium sibi manducat et bibit. Ubi vero probavi me ipsum, me indignum video. Quando ergo dignus eris? Quando te ipsum Christo sistas? Nam si te peccata usque detercent, labi autem cessaturs sis iniquum, vacuus competeris omnino sanctificationis illius, qui in aeternum nos servat. Quare p̄ apud te status christianus vivere, atque ita Eucharistie particeps sis, credens eam non mortis solum, verum etiam morborum nostrorum spiritualium depellendorum vi pollere. Christus enim existens in nobis, sopit savientem in membris nostris carnis legem, et pictatem in Deum excusat, perturbationes mortificat, delicia nostra nobis non imputans, sed potius ut agrotos sanans. Confractum enim aligat, erigit lapsum Christus Pastor bonus, qui animam suam posuit pro ovis suis. »

Vers. 60, 70. — Respondit ergo Simon Petrus et dixit: Domine, ad quem ibimus? Verba vite aeternae habes. Timendum ne Christus nos proprie tradat sive permittat voluntati. Electionis nostra est Christum sequi vel mundum. Num hasbitabimus? Christo adherimus, an ejus adversario? Mundum audiemus, verba mortis habemus; an Jesus verba vita aeternae docentes? Qui Jesum deserit, perire vult. Schola Christi, lucis et veritatis schola est. Ipse veritas est, et vita aeterna, quam docet. Veritatem docet, illuminando mentem: Vitam aeternam docet, accendendo in cordibus charitatem. Et nos credimus, et cognoscimus quia tu es Christus Filius Dei. » Mira est sanctorum Apostolorum fides, sit S. Cyril. Alex., lib. 4 in Joan., fervida confessionis ratio, eximia et præceps consensio. Non enim retrō abiurierunt, ut illi qui durum vocabant illius sermonem; neque etiam leviter crediderunt; sed certiores facti coelestis illum doctrine magistrem esse. Tuta vera hujusmodi fides est; sed tali talis non est, ex hominis mente facili evellitur, et quæ alias et firmas radices non habeat. Unde Salvator in parabolâ de sementes ait: Aliud cecidit supra petram, et natum aruit, quia non habebat humorem,

Quenadmodum enim prius quam semina in terram pacantur, agricultura lege terra proscindi debet: sic illi qui ad suscipiendos divinos sermones accedunt, illorum desiderio cor prius aperendum est: sic enim illi suscepis, animum seu terram aliquam secundam reddunt. Igitur in certitudine fidei sapientissimi discipuli se cognovisse aiunt et se credere ipsum esse Christum illum Dei Filium: oportebat enim et credere et intelligere. Neque enim ex eo quod res divinae fidei percipiuntur, idcirco ab eum indagatione et studio omnino cessandum est: sed co-

CHAPITRE VII.

1. Post hunc autem ambulabat Jesus in Galileam: non enim volebat in Iudeam ambulare, quia quererant eum Iudei interficere.
2. Erat autem in proximo dies festus Iudeorum, Scenopœgia.
3. Dixerunt autem ad eum fratres ejus: Transilic, et vade in Iudeam, ut et discipuli tui videant opera tua quæ facis:
4. Nemo quippe in occulto quid facit, et querit ipse in palam esse: si haec facis, manifesta te ipsum mundo.
5. Neque enim fratres ejus credebant in eum.
6. Dicit ergo eis Jesus: Tempus meum nondum advenit: tempus autem vestrum semper est paratum.
7. Non potest mundus odire vos: me autem odit, quia ego testimonium perhibeo de illo, quod opera eius mala sunt.
8. Vos ascendite ad diem festum hunc, ego autem non ascendo ad diem festum istum, quia meum tempus nondum implatum est.
9. Haec cum dixisset, ipse mansit in Galilæa.
10. Ut autem ascenderent fratres ejus, tunc et ipse ascendit ad diem festum, non manifeste sed quasi in occulto.
11. Judei ergo quererant eum in die festo, et dicebant: Israhel est ille?
12. Et murmur multum erat in turbâ de eo. Quidem enim dicebant: Quia bonus est. Alii autem dicebant: Non: sed seductus turbas.
13. Nemo tamen palam loquebatur de illo, propter metum Iudeorum.
14. Jam autem die festo mediante, ascendit Jesus in templum, et docebat.
15. Et mirabantur Iudei, dicentes: Quoniam sed literas scit, cum non dicidetur?
16. Respondit eis Jesus, et dixit: Mea doctrina non est mea, sed ejus qui misit me.
17. Si quis voluerit voluntatem ejus facere, cognoscet de doctrinâ, utrum ex Deo sit, auctoritate meipso loqueretur.
18. Qui a semetipso loquitur, gloriam propriam querit: qui autem querit gloriam ejus qui misit eum, hic pro glorie: mais celui qui cherche la gloire de celui qui l'a envoyé est véritable; et il n'y a point en lui d'injustice.
19. Nonne Moyses dedit vobis legem? et nemo ex vobis facit legem.
20. Quid me queritis interficere? Respondit turba et dixit: Daemonum habes: quis te querit interficere?
21. Moïse ne vous a-t-il pas donné la loi? et néanmoins tel de vous n'accompète la loi.
22. Pourquoi cherchez-vous à me faire mourir? Le répondit: Vous êtes possédé du démon: qui est-ce qui cherche à vous faire mourir?